סוכה פרק ראשון סוכה ב.

מסורת הש"ס

סוכה

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא[ח] מפרש פלוגתייהו: **ושמינה גבוהה עשרים.** בגמרא[ט] מפרש טעמא: **שלא דפנות.** נמי בגמרא[י] יליף להו: **ושממנה מרובה מנלפה.** המועט בטל כנגד והרי הוא כאי שלישו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גמ' מבוי שהוא גבוה.** מבוי שהוא סתום משלש לדדין ורלשו פתוח לרשות הרבים ומלירות פתוחות לו ויוללות ונחות לרשות הרבים הרי הוא רשות היחיד לבני מלירות ואסרו אלמים להוליא מרשותו לרשות מבירו בלא עילוב שהמלירות כל אחת רשות לעלמה והמבוי רשות לכולן והלריכו בו שיתוף להשתתף כל המלירות בפת או ביין ולהניח השיתוף בחלת מן המלירות. ולפי שאין לו מחילה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרבים הלריכו היכר בראשו הפתוח לרשות הרבים או לחי זקוף או קורה מכוחל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** ישפיל: **לינו לריך.** והאמ מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנמנית המשנה גאמרה שיעורה מסיני: **תני פסולה.** שיך למימני בה לשון פסול כלומר לא נעשית כתורה והלכה: **מבוי.** דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בשלש מחיצות ואינו לריך לקורה זו אלא מדרבנן: **שני שקנאם.** אלא שיך למתני בה לשון פסול דמאן פסלה קודם שנמנית משנה זו הרי היא בחלת הולחתו ומלותו: **ואיבעיא לימא כדאורייתא נמי.** שיך למימר מקנאת: **סוכה דנפישי מילתא.** ואין דומין תקנותיהן זו לזו ולריך לנעות בלשון לכל תקנה ותקנה כגון בגבוהה ימעטו וכאשיבה גבוהה יגיבו ושאין לה שלש דפנות יעשה לה ושממנה מרובה יוסף סכך הלכך פסיק ומני פסולה דמלי למילליהו למולמו בהך פסולה דקיימא לן (פסחים דף ג:): **ישנה** לשם לתלמידו לך קלרה: **מבוי לא נפיש מיליה.** בחותה משנה: **למען ידעו.** עשה סוכה שיעשנה ניכרת לך דכמיב ידעו כי בסוכות הושבתי בניתי ליכב. הכי דרים ליה ואע"ג דאין יוצא מידי פסוקו להיקף ענני כבוד מיהו דרשיון ליה לדרשה: **דלא שלטא בה עינא.** שאינו רואה את הסכך וסוכה היינו סכך כשמה: **וסוכה פסיק ליה.** משמע אין סכך שלא העשוי ליכל: **שלא כלל דפנות.** שהללין מגיעין זה לזה ממוך גובהן של דפנות ואין לריך סכך. ולקמן[ה] מוקי פלוגתייהו לר' יוחנן בשאין בה שלא לרבנן דבשלש שיעורא ליכא כל סכך שלא על דפנות: **עשתרות קרנים.** שני הרים גדולים והשפלה ביניהם ומתוך גובה ההרים אין תמה זוחנת שם בשפלה: **דל דפנות ליכא גל סוכה.** שחמה בלא מחמתי נמלא שתה בטל: **שבעת ימים.** סוכה של שבעה ואו לא דהייט ערלי ודייה במחילות קלות: **למעלה מעשרים.** לריך לעשות יסודותיה[ט] ומחילותיה קטונין שלא תפול: **עד עשרים אמה דשדם עוסה בו.** שפיר דמי דודלי יש בכלל קבע ערלי והרי עשה כתורה ועל כרחך לא הקפידה תורה על הערלי שלא לשם שיעור לתת לך שיעור גבוהה שתהא יכולה לעמוד ע"י יתידות ערלי: מדכתי' וסוכה תהיה תהיה בגל הא כתי' גמי מזרח וממטר ונימני גמי שלא ירדו גשמים לתוכה שלא ודלי משום דבעינן סכנה ערלי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

סוכה. מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הדם דתני פסולה ותקנתא דתנן בפרק לולב הגזול (לקמן דף לב:) לו שהיו עניני מרובין מעליו פסול ואם מיעטן כשר דלא פריך גבי מסוכה ומבוי שדיינם שזה לענין גבוה וזינה לשון משמעו ועוד דגבי הדם תלטריך למיתני תקנתא דם"ד לחמינן כיון דגדולו בספות הו לית ליה תקנתא: **דאורייתא תני פסולה.** דלי הוה תני ימעט מיישינן דילמא טני מיעט ליומר ימעט לכתחילה ודיעבד כשרה ודקדק בלשונו דלמא לחי לידי חיסורא דלוריימא ותני פסולה אע"ג דלא הוי לישנא מעליא כמו ימעט אבל במבוי דרבנן גא מיש ותא ימעט אהוה לישנא מעליא דלמשמען בריש פסחים (דף ג.) שעסק הכתוב כמה חומות שלא להוליא דבר מגוזה מפיו ובקונטרס גא פירש כן אי גמי יש לומר לשון ימעט משמע מומלא דרבנן בעלמא ופסולה משמע לחוריימא ובפרק במה מדליקין (שבת דף כב.) לחמרינן גר חסוכה שהיתה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי אבל החן כסוכה נקט גמי גבי גר תסוכה פסולה ת"ל אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהיתה מלקת יפפילנה וזה אינו למען לחמר הלקה עושה מצוה ואפי' ל"ד הגמה עושה מצוה מיישינן דהכותה חומר לגוכו הוא מלקיה כלחמרינן גבי הלקיה בפיס והכיתה בחון: **אמר** רבה אמר קרא למען ידעו כו'. קשה לישנא קמא דבריס עירובין (דף ב.) גבי מקלת סוכה בתוך עשרים לחמר רבה הסוכה פסולה הא שלטה בה עינא כיון לחון חלגה עשרים ורבה גרס התם כי הכא להא רבא פליג התם ולחמר זה וזה כשר חלל סוכה תנן חלל מבוי תנן ויש לומר להא מפרש התם טעמא משום דסוכה דשיחד קא הוי לא קא מדכר וזיעמין דמשתקיל מלחתת עוני הסכך הגגנם לתוך עשרים וקיימא כולה למעלה מעשרים ורבינא גמי לחמני סוכה לחוריימא לחמיני הא רבנן מ"מ משמע דמדאורייתא כשרה: **כי** עביד ליה דירת קבע שפיר דמי. דלע"ג ליש לפרש קרא בדירה שהיכה שלוה לשבת למעט קרא דשבת לשיעורא לחוריך לך עד כ' אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק כולהו

(א) שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה (שלשה) דפנות ושתמחת מרובה מצלתה פסולה: **גמ'** תנן התם מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט רבי יהודה אומר אינו צריך מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא סוכה דאורייתא תני פסולה מבוי דרבנן תני תקנתא ואיבעית אימא בדאורייתא נמי תני תקנתא מיהו סוכה (דנפישי מילתה) פסיק ותני פסולה מבוי דלא נפיש מיליה תני תקנתא מנה"מ אמר רבה דאמר קרא למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלטא בה עינא רבי זירא אמר מהכא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות א"ל אביי אלא מעתה העושה סוכתו בעשתרות קרנים הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל התם דל עשתרות קרנים איכא צל סוכה הכא דל דפנות ליכא צל סוכה ורבא אמר מהכא בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד כ' אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק כולהו

תורה אור השלם

1. למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני יי אלהיכם:
ויקרא כג מג

2. וסכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר:
ישעיהו ד ו

3. בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת:
ויקרא כג מב

מוסף רש"י

דתני תקנתא. דתני ימעט ולא תנא פסול (עירובין ב.). **סוכה דאורייתא.** דכתיב דיבה לחוריימא כדלמרינן מלמען ידעו דורותיכם (שם). **תני פסולה.** הואיל וכבר מיתמעט משם ניתנה מדה זו ובאו מכמים לפרש לך שאם לא עשה כן פסולה. שיך למימני בה לשון פסולת ואף על גב דמהכעיל בה תקנתא, כל כמה דלא מתקן לה מיקרי פסולה (שם). **מבוי דרבנן.** דכל עיקריה דרבנן הוא לא שיך למימר ביה לשון פסולת. דאפי' דרבנן נמי לא תקנו אלא לשם דבר מלוה (עירובין ב.). דלמא קלרה (לקמן נב:).

רבינו חננאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ר' יהודה מכשיר. ותנן בעירובין מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט, מאי שנא מבוי דקתני תקנתא, כלומר ימעט זה הגובה, יורידו הקורה למטה מעשרים אמה ויתקן המבוי והוכשר. ולגבי סוכה תני פסולה, לחני נמי גבי סוכה ימעט. ושנינן סוכה שפסילותה בגובה מדאורייתא, ונפישי מילתא, תני פסולה. מבוי שהוא מדרבנן כו'. ובאו לבאר מנין כי הגובה פוסל בסוכה. רבה אמר מהא, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, כל סוכה שאינה יודעה דהאי סוכה דמצוה היא, אינה סוכה. ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה דלא שלטא ביה עינא, לפיכך פסולה. ור' זירא [אמר מ] מדכתיב) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו', וכתי' (כי בסוכות) הושבתי את בני ישראל, ולמעלה מעשרים אמה] אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות. ודחי אביי אלא מעתה מקום שאין החמה זורחת כגון עשתרות קרנים, אם יעשה באותו מקום סוכה אינה סוכה משום שאין שם צל מפני חמה. ושני התם דל עשתרות קרנים המונעים החמה ונמצא צל סוכה, הכא אם תסיר הדפנות תמצא [ג] כל צל הסכך במקום אחר רחוק מזה המקום שהוא תחת הסכך כי הוא מיצל. רבא אמר מדכתיב בסכת תשבו שבעת ימים, ד' ימים כלבד, שמע מינה דירת עראי בעינן, ולמעלה מעשרים אמה ודאי דירת קבע היא ואינה דירת עראי, לפיכך פסולה. אבל למה מכ' אמה דמשכחת לה דעביד אינש דירת עראי אע"ג דעביד לה כשיעין דירת קבע כשרה.

(ב) כ"ו וטף עפ"י כת"י המוקף כפוגרים הוא ע"פ הסופרים.
(ג) נלמה למילה זו מיותרת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com